

Organizace spojených národů

Tadeáš Cebák
Štěpán Hlaváček

Základní charakteristika OSN

- Mezinárodní organizace sdružující nezávislé státy se společným cílem – ochrana míru a bezpečnosti, zlepšování podmínek pro život lidí na celém světě
- Základní funkce:
  - pomoc při řešení mezinárodních konfliktů a problémů
- Zaměření:
  - respekt k lidským právům, snižování chudoby, potírání nemocí, ochrana životního prostředí, boj proti obchodu s drogami a terorismu, podpora produkce potravin, pomoc uprchlíkům, podpora opatření proti šíření nemoci AIDS, odstraňování nášlapných min
- 193 členů

Historie

- Název Spojené národy – Franklin D. Roosevelt
  - 1. použití – v Deklaraci Spojených národů dne 1.1.1942 ve Washingtonu – podepsalo 26 států společný boj proti Ose
- 1899 v Haagu – 1. mezinárodní mírová konference
  - Schválila Úmluvu o mírovém řešení konfliktů
  - Ustavila Stálý arbitrážní soud (činný od r. 1902)
- Předchůdkyní OSN – Společnost národů
  - Ustavená v r. 1919 ve Versailleské smlouvě „na podporu mezinárodní spolupráce a dosažení míru a bezpečnosti“
  - Ukončila činnost poté, co se jí nepodařilo zabránit WW2
- 26. června 1945 v San Francisku – Konference Spojených národů o mezinárodním uspořádání
  - 50 (+1) zemí podepsalo Chartu OSN
  - OSN oficiálně vznikla 24. 10. 1945 (Den Spojených národů) – ratifikována signatářskými zeměmi OSN

Charta OSN

- Ustavující dokument, mezinárodní smlouva
- Stanovuje práva a povinnosti členských států, stanovuje orgány a postupy fungování OSN
- Kodifikuje základní principy mezinárodních vztahů – suverenita, rovnost, zákaz užití síly při řešení mezinárodních sporů
- Předmluva Charty – tzv. preambule
  - Vyjadřuje ideály a společné cíle všech států, které se spojily
- Dodatky k Chartě
  - Chartu lze pozměnit hlasováním VS – 2/3 musí být pro a následně ratifikovat, včetně 5ti stálých členů RB
  - 1965 – zvýšen počet členů RB z 11 na 15, zvýšen i počet hlasů nutných k přijetí rozhodnutí ze 7 na 9
  - 1965 - zvýšen počet členů Ekonomické a sociální rady z 18 na 27; 1973 - zvýšen počet na 54 členů
  - 1968 – zvýšen počet hlasů v RB potřebných ke svolání Všeobecné konference o revizi Charty ze 7 na 9

Organizační struktura

---

1) Valné shromáždění

---

2) Rada bezpečnosti

---

3) Ekonomická a sociální rada (ECOSOC)

---

4) Poručenská rada

---

5) Mezinárodní soudní dvůr

---

6) Sekretariát OSN + Generální tajemník

Valné shromáždění

- 193 členů (všichni) – každý stát 1 hlas
  - O důležitých otázkách (světová bezpečnost, přijímání nových členů, stanovování rozpočtu) rozhoduje 2/3 většina
  - O dalších otázkách rozhoduje prostá většina
- Řádné výroční zasedání:
  - Začíná v září a pokračuje během celého roku
  - Na úvod – Všeobecná rozprava – nejvyšší představitelé států a vlád prezentují názory svých zemí
  - V čele – předseda volen na 1 rok
- Funkce a pravomoci:
  - Projednává a vydává doporučení na různá témata
  - Řeší problematiku ozbrojených konfliktů a odzbrojení; zlepšuje situace dětí, mladých lidí, žen atd.
  - Debatuje o otázkách udržitelného rozvoje a lidských práv
  - Rozhoduje o výši příspěvků členských států do rozpočtu OSN a jejich využití
- 6 výborů – Pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost; Hospodářský a finanční; Sociální, humanitární a kulturní; Zvláštní výbor pro politické otázky a otázky dekolonizace; Administrativní a rozpočtový; Právní

Rada bezpečnosti

- 15 členů – 5 stálých (Č, F, R, USA, VB), 10 volených Valným shromážděním na 2 roky
  - Výběr – princip rovnoměrného geografického zastoupení
- Zasedá nepravidelně – dle potřeby
  - Členové se střídají v předsednictví po měsíci
  - K přijetí rezoluce – min. 9 členů pro; žádný z 5ti stálých nesmí být proti (=právo veta)
- Funkce
  - Projednává situace vedoucí ke vzniku mezinárodních konfliktů
  - Navrhuje metody a podmínky smíru
  - Doporučuje opatření proti hrozbám nebo aktu agrese
  - Doporučuje pro VS kandidáta na post generálního tajemníka OSN

Ekonomická a sociální rada

- 54 členů – Valným shromážděním voleni na 3 roky
  - Hlasování – rozhoduje prostá většina
- Každoročně:
  - Několik krátkých zasedání nepravidelně
  - Velké čtyřtýdenní zasedání (NY x Ženeva) v červenci
- Funkce:
  - Projednává mezinárodní ekonomické a sociální otázky
  - Prosazuje lepší životní úroveň, plnou zaměstnanost, ekonomický a sociální rozvoj
  - Podporuje řešení mezinárodních ekonomických, sociálních a zdravotnických otázek, zasazuje se o posilování mezinárodní spolupráce v kultuře a vzdělávání
- Mnoho přidružených orgánů:
  - Komise pro narkotika, sociální rozvoj, otázky populace a rozvoje, postavení žen
  - Statistická komise; Komise pro prevenci kriminality a trestní spravedlnost, pro trvale udržitelný rozvoj, pro vědu a techniku, pro lesnictví
- Řídí 5 regionálních ekonomických komisí (Afr., Evr., Lat. Am. a Kar., As. a Tich., Záp. As.)

Poručenská rada

- Pouze 5 stálých členů – Čína, Francie, Rusko, USA, VB
  - Každý člen 1 hlas – rozhoduje prostá většina
- V roce 1945 – 11 území (převážně Afrika a Tichomoří) pod mezinárodním dohledem
- Úkolem PR – podpora rozvoje svěřeneckých území a jejich postupný přechod k samosprávě či samostatnosti
- Posledním svěřeneckým územím byl stát Palau - 1994 získal autonomii → PR pozastavila svou činnost

Mezinárodní soudní dvůr

- Založen 1946, sídlí v Paláci míru v Haagu
- 15 soudců (každý z jiné země) – voleni Valným shromážděním a Radou bezpečnosti
  - K přijetí rozhodnutí – min. 9 soudců pro
  - Rozsudky jsou konečné a neodvolatelné
  - Pokud se stát nepodrobí rozsudku – protistrana s kauzou může předstoupit před Radu bezpečnosti
- Funkce:
  - Řešení kauz států (nikoliv jednotlivců)
  - Na žádost právně posuzuje i situace jiných orgánů či organizací OSN
- Soud v letech 1947-2013 rozhodl 155 sporů mezi státy
  - Předmětem – spory o hranice území, kauzy diplomatických vztahů, nevměšování se do vnitřních záležitostí země nebo braní rukojmí

Sekretariát OSN

- = mezinárodní úřednický tým, vytvořený ke správě ostatních orgánů OSN
- Má 7500 zaměstnanců ze 170 zemí (k r. 2013), sídlí v NY
- Funkce:
  - Poskytuje služby ostatním orgánům OSN – plní rozmanité úkoly (správa mírových operací, mapování sociálních a ekonomických trendů, urovnávání mezinárodních vztahů)
  - Zpracovává podkladové informace pro zástupce vlád
  - Realizuje rozhodnutí členských států OSN
  - Organizuje mezinárodní konference
  - Poskytuje překladatelské a tlumočnické služby do oficiálních jazyků OSN
- V čele sekretariátu (šéf administrativy) – generální tajemník OSN
  - Jmenován Valným shromážděním na doporučení Rady bezpečnosti
  - Pravomoci: předkládá témata k projednání VS nebo jinému org., upozorňuje RB na situace ohrožující mezinárodní bezpečnost, arbitr ve sporech mezi členskými státy, mediátor mezinárodních vyjednávání (nemůže jednat bez souhlasu členských států)
  - 1.1.2017 se ujal úřadu António Guterres

Členství

- Vstoupit může každý stát, který přijme závazky a pravidla Charty OSN
- Generální tajemník obdrží přihlášku od státu -> O přijetí pak rozhoduje VS na doporučení RB
- Charta stanovuje i podmínky pro pozastavení členství nebo vyloučení států z důvodu porušení zásad Charty
- Některé státy nejsou členy OSN, ale vstoupily do některé ze specializovaných agentur – mohou požádat o status stálého pozorovatele v OSN (= volný přístup na většinu zasedání)
- ČR členem od 19.1.1993 - jako nástupnický stát Československa, které bylo v roce 1945 jedním ze zakládajících členů

Financování

- OSN financují všichni členové (193 států)
- Hospodaří se dvěma rozpočty:
  - Řádný – pokrývá činnost centrály (NY) a ostatních pracovišť OSN ve světě
  - Na mírové operace – financuje mise v konfliktních oblastech světa
- Přispívání je povinné - podle dohodnuté stupnice
  - Vychází se ze schopnosti země přispívat, z národního důchodu a z počtu obyvatel
- Rozpočet předkládá generální tajemník -> posuzuje jej Poradní výbor pro administrativní a rozpočtové otázky; programová hlediska posuzuje Výbor pro program a koordinaci -> schvaluje Valné shromáždění
- Poradní výbor pro administrativní a rozpočtové otázky
  - 16 odborníků – navrhováni vládami svých zemí, voleni VS
- Výbor pro program a koordinaci
  - 34 odborníků – voleni VS, jednají v souladu se stanovisky svých vlád

Oficiální jazyky OSN

Angličtina

Arabština

Čínština

Francouzština

Ruština

španělština

Cíle OSN

---

1. Udržet mezinárodní mír a bezpečnost
2. Budovat přátelské vztahy mezi národy
3. Navrhování, prosazování a koordinace mezinárodních snah k vyřešení ekonomických, kulturních, sociálních a humanitárních problémů po celém světě
4. Prosazování respektu k lidským právům a základním svobodám
5. Poskytování prostoru pro sjednocení snah národů k dosažení společného řešení.

Hlavní témata OSN

- Lidská práva
  - 1945 Všeobecná deklarace lidských práv
    - Stále rozšiřována a doplňována
    - Lidské právo na čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí
- Mezinárodní právo
- Humanitární otázky
- Mír a bezpečnost
- Udržitelný rozvoj
  - 17 cílů udržitelného rozvoje (SDGs)

CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

<p>1 KONEC CHUDOBY</p>	<p>2 KONEC HLADU</p>	<p>3 ZDRAVÍ A KVALITNÍ ŽIVOT</p>	<p>4 KVALITNÍ VZDĚLÁNÍ</p>	<p>5 ROVNOST MUŽŮ A ŽEN</p>	<p>6 PITNÁ VODA, KANALIZACE</p>
<p>7 DOSTUPNÉ A ČISTÉ ENERGIE</p>	<p>8 DŮSTOJNÁ PRÁCE A EKONOMICKÝ RŮST</p>	<p>9 PRŮMYSL, INOVACE A INFRASTRUKTURA</p>	<p>10 MÉNĚ NEROVNOSTÍ</p>	<p>11 UDRŽITELNÁ MĚSTA A OBCE</p>	<p>12 ODPOVĚDNÁ VÝROBA A SPOTŘEBA</p>
<p>13 KLIMATICKÁ OPATŘENÍ</p>	<p>14 ŽIVOT VE VODĚ</p>	<p>15 ŽIVOT NA SOUŠI</p>	<p>16 MÍR, SPRAVEDLNOST A SILNÉ INSTITUCE</p>	<p>17 PARTNERSTVÍ KE SPLNĚNÍ CÍLŮ</p>	

UNDP

www.undp.org

Rozvojový program OSN usiluje o zpřístupnění znalostí, zkušeností a zdrojů jednotlivým zemím s cílem zlepšit životní úroveň jejich obyvatel. UNDP je zastoupen ve 166 zemích, kterým pomáhá řešit problémy týkající se rozvoje společnosti a ekonomiky.

UNICEF

www.unicef.org

Dětský fond OSN se zabývá ochranou práv dětí a pomáhá zlepšovat jejich životní podmínky.

UNESCO

www.unesco.org

Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu podporuje mezinárodní spolupráci a výměnu informací v oblasti vzdělávání, vědy, kultury a komunikací.

WHO

www.who.org

Světová zdravotnická organizace řídí a koordinuje mezinárodní činnost v oblasti zdravotní péče. Podporuje a koordinuje také výzkum prevence nemocí.

Světová banka

www.worldbank.org

Poskytuje půjčky s nízkým úročením, bezúročné úvěry a příspěvky rozvojovým zemím na oblast vzdělání, zdravotnictví, budování infrastruktury, rozvoj komunikací apod.

OSN do hodin

Videa:

- <https://www.youtube.com/watch?v=6qAbzDW6B9c&list=PLb396QL1MEz0hrbcjqCnGMW0PI7EKSMD0&index=1>
- <https://www.youtube.com/watch?v=B6hJAd4FQww&list=PLb396QL1MEz0hrbcjqCnGMW0PI7EKSMD0&index=3>
- <https://www.youtube.com/watch?v=6Nbf1wLGRrU>

Publikace:

- https://www.osn.cz/wp-content/uploads/sdgs_pro_deti_4-1.pdf
- <https://www.osn.cz/knihovna/publikace/>
- <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2014/12/vse-o-osn-historie.pdf>

Metodiky:

- <https://arpok.cz>
- <https://www.jsns.cz>
- <https://nazemi.cz>
- <http://odpovedneobcanstvi.cz/osn-2/>
- <https://www.osn.cz/icentrum/pro-skoly/>